

SOCIAL AND HUMAN SCIENTIFIC

Erol M., Eken E. N. (2020). "Ekonomik Kriz Dönemlerinde Tam Zamanında Üretim (Just in Time) Sisteminin Uygulanması", R&S - Research Studies Anatolia Journal, Vol:3 Issue:1 ; pp:63-69

Anahtar Kelimeler: Kriz, Ekonomik Kriz, İş Dünyası, Tam Zamanında Üretim Sistemi

Keywords: Crisis, Economic Crisis, Business World, Just in Time Production System

Makale Türü Araştırma Makalesi

EKONOMİK KRİZ DÖNEMLERİNDE TAM ZAMANINDA ÜRETİM (JUST IN TIME) SİSTEMİNİN UYGULANMASI

Application of Just in Time Production System in The Periods of Economic Periods

Mikail EROL¹

Elif Nur EKEN²

Geliş Tarihi / Arrived Date
23.12.2019

Kabul Tarihi / Accepted Date
24.01.2020

Yayınlanma Tarihi / Published Date
31.01.2020

ÖZ

Türkiye Ekonomisi sermaye hareketlerinin serbest bırakılmasından sonra çeşitli krizler yaşamıştır. Ekonomide yaşanan krizler daha çok iş dünyasını etkilemektedir. Bundan da daha çok küçük işletmeler etkilenmektedir. Krizler gerek ulusal gerekse uluslararası nedenlerden kaynaklanabileceği gibi işletmenin bağlı bulunduğu sektör veya işletmenin kendisinde de kaynaklanabilir. Gerek dünyada gerekse ülkemizde zaman zaman ekonomik krizler yaşanmaktadır. Etkileri ne olursa olsun bütün krizler ülke ekonomilerini ve sosyal yapıyı önemli oranda etkilemektedir. Ekonomik Kriz dönemlerinde bir firmanın başarısızlığa uğraması firmanın geçici cari sorumluluklarını yerine getirmemesinden iflas etmesine kadar uzanan durumları içeren bir süreci kapsamaktadır. Ekonomik kriz dönemlerinde işletmelerin Tam Zamanında Üretim Sistemini uygulamaları uygun olacaktır. Bunun için özellikle üretim işletmelerinin çağdaş üretim tekniklerini kullanması hem kendi işletmelerini hem toplumu hem de iş dünyasını etkileyecektir. Tam Zamanında Üretim Sistemi'nin uygulanması işletmeleri ekonomik olarak rahatlatacak ve ülke ekonomilerine olumlu katkıda bulunacaktır. Çünkü Tam Zamanında Üretim Sistemi ile maliyetler daha düşük düzeyde olmakta, malların kalitesi yükselmekte, kalite yüksekliğinden dolayı malların yaşam kalitesi artmakta, değer katmayan maliyetler ortadan kalkmakta, stok bulundurulmamakta ve verimlilik sağlanmaktadır.

ABSTRACT

Economy of Turkey has experienced several crises after the release of capital movements. Crises in the economy mostly affect the business world. Small businesses are also affected. Crises can be caused by both national and international reasons as well as in the sector of the enterprise or the enterprise itself. Both in the world and in our country, economic crises are experienced from time to time. Regardless of their impact, all crises have a significant impact on the national economy and social structure. The failure of a company in times of economic crisis involves a process that involves the firm from failing to fulfill its temporary current responsibilities to bankruptcy. In times of economic crisis, it will be appropriate for enterprises to implement the Just in Time Production System. For this, especially that production companies use modern production techniques will affect both their businesses and society as well as the business world. The implementation of the just in time production system will comfort the enterprises economically and contribute positively to the national economies. Because with just in time production system, costs are lower, quality of goods increases, quality of life of goods increases due to high quality, costs that do not add value are eliminated, stock is not kept and productivity is provided.

¹ Prof. Dr. İstanbul Esenyurt Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Ticaret Bölümü, mikailerol06@gmail.com, İstanbul / TÜRKİYE

² Arş. Gör. İstanbul Esenyurt Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Ticaret Bölümü, elifnureken@hotmail.com, İstanbul / TÜRKİYE

1. GİRİŞ

Ekonomik krizler iş dünyasındaki işletmeleri etkilemeleri yanında bireyleri de etkilemektedir. Özellikle KOBİ'ler krizden daha çok etkilenmektedir.

Ekonomide yaşanan krizler işletmeleri, kişileri ve toplumları olumsuz olarak etkileme gücüne sahip durumlardır. Bu nedenle işletmelerin krizi önlemede bazı tedbirleri almaları gerekmektedir. Çalışmanın amacına ulaşması için kullanılan veriler uygun seçilmiş, yeterli yerli ve yabancı kaynaklardan faydalanılarak hedefe ulaşılması sağlanmıştır.

Ekonomik kriz dönemlerinde halkın alım gücünün düşmesiyle birlikte kurumların da kazançları düşmektedir. Ekonomik kriz piyasada ilk önce durgunluğa sonra da geriye doğru düşüşe neden olur.

2. KRİZ VE EKONOMİK KRİZLE İLGİLİ GENEL KAVRAMLAR

Kriz, durgunluk veya bunalımdır (Biçer, 2008:90). Kriz, beklenmeyen veya önceden seçilemeyen acele ve çabuk cevap verilmesi gereken koruma, önlem veya uyum mekanizmalarının yetersiz hale getirerek mevcut değerlerini, amaçlarını ve varsayımlarını tehdit eden gerilim durumudur. Kriz, milli gelirin kısa bir süre içinde önemli bir oranda düşmesidir. Kriz, reel olmayan ekonomi ile reel ekonomi arasında açılmadan çıkar. Bir diğer tanımlama ise, finansal ekonomi ile fiziki ekonomi arasındaki farkın açılması şeklinde ifade edilebilir (Erol,2010:162). Kriz, birdenbire meydana gelen kötüye gidiş yolundaki gelişmelerdir (Aktan ve Şen, 2001: 1237).

Kriz, işletmelerin uzun ve kısa dönemli amaçlarını tehdit eden, acil tepkiler gerektiren ve bununla beraber yanıt için karar verme süresini kısıtlayan ve en önemlisi varlığıyla karar verme bileşimlerini şaşırtan kararsızlığa sürükleyen dönemdir (Çarıkçı,2001:218). Ekonomik kriz ise, ekonomide gerileme dönemine verilen ad, kendi gücüyle gelişmeye gücü yetmediği ve bu nedenle ekonomik bunalım da denilen bir olgudur (Erol;2010:162). Ekonomik kriz, bir ülkede beklenmedik şekilde veya yetersiz ya da yanlış yönetsel tercihlerle belirli bir dönemde ortaya çıkan makroekonomik buhranlar olarak tanımlanır (Apak,2009:6). Kısaca kriz, bir süreçte ani dönüşüm noktası, ekonomi ve politika alanında istikrarsız ve tehlikeli bir oluşumu kapsayan zor dönemdir (Colins ve Jons,1986:370).

Ekonomik kriz, ekonomide aniden ve beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan olayların makro açıdan ülke ekonomisini, mikro açıdan ise firmaları ciddi anlamda sarsacak sonuçlar ortaya çıkarmasıdır (Aktan ve Şen, 2001: 1245).

Bir başka tanımla ekonomik kriz, küreselleşme ile piyasaların serbest bırakılmasından doğabileceği gibi bu serbestliğin ardından denetim sisteminin iyi işlememesinden de kaynaklanabilir (Ayrıçay, 2010:178). İşletmelerin, amacı krizleri fırsat bilerek atlama taşı olarak kullanmak olmalıdır. Kriz, işletmeyi başarıya ulaştıracak bir köprü olarak görülmelidir. Krizi normal durumlardan ayıran unsurlar şunlardır (Erol, 2010:163).

Krizi, olağan durumlardan ayıran en önemli özellik, acil cevap verme zorunluluğudur. Krizin bir diğer özelliği ise, işletme yönetiminin sınırlı kaynaklarla öncelikle ulaşılması gereken amaçları ve yapılacak faaliyetleri belirlemede yetersiz kalmasıdır. Ayrıca bir kriz durumu için değişme veya gelişmelerin işletmenin varlığını tehdit etmesi gerekir.

Meydana gelen değişme ve gelişmeler işletmenin devamlılığını ister olumlu ister olumsuz yönde etkilesin, işletmenin temel değer ve amaçlarının değişmesini gerektirdiği için onun krizi önleme araçlarını yetersiz hale getirecektir.

Yukarıda yapılan tanımlamalar açıklamalar ışığında kriz durumunun özellikleri olarak iç ve dış konjonktüre bağlı olarak aniden gelişebilme, birey, işletme, toplum ve küresel düzeyde toplumların yaşamlarını içinden çıkılması zor durumlara sokabilme, buhran, bunalım ve kargaşa yaratarak karar birimlerini kararsızlığa sürükleyebilme ve geleceğe yönelik beklentileri olumsuz kılabilme şeklinde özetlenebilir (Daştan,2009:59).

3. İŞLETMELERDE KRİZE NEDEN OLAN FAKTÖRLER

İşletmenin çevrenin değişen koşullarına uyum sağlaması ortam ile ilişkisini bu da işletmenin yaşamını tehlikeye sokacaktır. İşletme ve çevresi arasındaki bu uyumsuzluk muhtemel krizlerin habercisidir. Uyumsuzluk, işletmenin genel ve yakın koşullarından ya da işletmenin yapısal özelliklerinden kaynaklanabilir. Buna göre krizi ortaya çıkaran faktörleri işletme içi ve işletme dışı olmak üzere ikiye ayırabiliriz (Çetin,2009:182-183).

3.1.İşletme Dışı Faktörler

Krizi ortaya çıkaran işletme dışı faktörler, ekonomik çevre faktörlerindeki değişiklikler, doğal çevre faktörlerindeki değişiklikler, hukuksal çevre faktörlerindeki değişiklikler ve genel ekonomik belirsizlik ve dalgalanmalar şeklinde sıralanabilir (Akgüç, 1994:915).

Ekonomik Faktörlerdeki Değişiklikler: Ekonomik çevrede meydana gelen değişikliklerin belirsizliği ve karmaşıklığı organizasyonların krizle karşılaşmalarında en başta gelen faktördür. Ekonomik bazı faktörler organizasyonun amaçlarına ulaşma ve başarılı olma durumuna yardımcı olacak veya güçleştirecektir. Bu faktörler, ürün ve hizmet fiyatlarındaki enflasyonist ve deflasyonist eğilimler, para politikası, faiz oranları, milli paranın diğer paralara oranla revalüe veya devalüe edilmesi ve vergi politikalarıdır.

Doğal çevre Faktörlerindeki Değişiklikler: Doğal koşulların meydana getirdiği risk ve tehlikeler ile değişme ve iniş çıkışların etkilerini tüm organizasyonlarda görmek mümkündür. Krize sebep olabilecek en önemli etkiler deprem, sel, yangın, kuraklık gibi doğal afetlerdir.

Sosyo-Kültürel Çevre Faktörlerindeki Değişiklikler: Sosyo-Kültürel çevrede oluşan değişikliklerden organizasyonların yönetimi çeşitli şekillerde etkilenir. Toplumun nüfus miktarı, bileşimi bilimsel ve kültürel düzeyi, görenek ve gelenekleri gibi sosyo-kültürel koşullardaki değişimler farklı fırsat ve tehlikeleri de beraberinde getirir.

Teknolojik Çevre Faktörlerindeki Değişiklikler: Teknoloji işletmeyi etkileyen diğer koşulları diğer çevrelere göre daha yoğun olan etkisi altına alan çevresel bir unsurdur. Karar vericiler teknolojik gelişmeleri sürekli olarak izlemek ve bunlara ilişkin sonuçları elde etmek zorundadırlar.

Hukuksal Çevre Faktörlerindeki Değişiklikler: Toplumun hukuksal ve siyasal düzeninin anayasa başta olmak üzere bütün kurumların işletme yönetimi üzerindeki etkileri geniş kapsamlıdır. Devletin organizasyonların faaliyetlerini düzenleyici nitelikteki karar ve yasalarında meydana gelen değişiklikler organizasyonları krize götürebilir.

Genel Ekonomik Belirsizlik ve Dalgalanmalar: Ekonomik durumun içinde bulunduğu genel yapısal özellikler genel olarak konjonktürel durumu ortaya çıkarır. İşletmeler, genel olarak ekonomik gidişin bu genel durumla uyumlu bir gelişim gösterirler. Konjonktürel yapının çok iyi olduğu dönemlerde bazı işletmeler kötü durumda olabileceği gibi kötü bir konjonktürde de iyi durumda olabilir.

3.2. İşletme İçi Faktörler: İşletmeleri başarısızlığa ve sonunda krize götürebilecek birçok işletme içi faktörler sayılabilir. Bunlardan en önemlileri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Akgüç,1994:915-917):

- İşletmenin tüm yönlerinin ayrıntıya inen konulara kadar tek bir elde toplanması
- İşletmenin kuruluş yerinin hatalı seçilmesi
- Fizibilite çalışması yapmadan ani kararlar alınması
- Finansal planlamanın yetersiz oluşu, finansman gereksinimleriyle kaynaklar arasında dengenin kurulmayışı, kaynakların süreleriyle bunların yatırımlardaki iktisadi varlıkların kullanım süreleri arasında uyum olmayışı
- Öz kaynak yetersizliği nedeniyle optimal sermaye yapısının oluşturulmaması
- İşletmenin amaç ve hedeflerinin önceden sağlıklı bir şekilde belirlenmemesi ve planların revize edilmemesi

- Dünyada, ülkede ve endüstride ortaya çıkan gelişmelerin önünde yer almaması veya en azından bu gelişmelerin izlenememesi
- İşletmelerin optimal kapasitede kurulmasının gerçekleştirilememesi
- Verimliliğin ve etkinliğin yeterince sağlanmaması
- Geleceğe yönelik tahminlerin doğru yapılamaması
- Yönetim faaliyetlerinde eşgüdümün yetersizliği
- Çağdaş işletmecilik tekniklerinin uygulanamaması
- Bilgili ve yetenekli yöneticilerin bulunamamasıdır.

3.3. Krizin Safhaları: Bir kriz dört farklı ve belirgin bir şekilde meydana gelebilir. Kriz safhaları, ilk kriz safhası, had kriz safhası, kronik kriz safhası ve normale dönüş safhalarından meydana gelir (Çetin,2009:1184).

İlk Kriz Safhası: Eğer uyarı işaretleri varsa uyarı safhasıdır. Birçok olayda bir dönüm noktasıdır. Eğer dönüm noktası yani krizin ilk safhası başlangıçta kaçınılırsa, fark edilmez ise had krizi görülür. İlk kriz safhasında, krizin belirtilerinin görülmesi ve bu belirtilere göre tedbir alınması gerekir. Krizin ilk safhasındaki belirtiler ne olursa olsun artık bunlar zamanında fark edilirse kriz yönetimi o kadar kolay olur.

Had Kriz Safhası: Birçok açıdan bu safha geriye dönüşün mümkün olmadığı safhadır. Belirtiler artık sona ermiştir ve ilk aşamada had kriz safhasına geçildiğinde kaybedilenlerin artık geri elde edilmesi mümkün değildir. Bundan sonra ne kadar hasar olacağı yönetime bağlıdır. Had kriz safhası genellikle insanların krizi gündeme getirdikleri safhadır.

Kronik Kriz Safhası: Krizin getirdiği olumsuzlukların temizlendiği, düzeltilmeye çalışıldığı dönemdir. Bu nedenle bu döneme bazen temizlik denildiği de olur. Bu safha aynı zamanda iyileşmenin olduğu dönemdir.

Normale Dönüş Safhası: Son aşama olan bu dönem boyunca krizin kontrol altına alınması ile ilgili sonuçlar görülür. Krizin ilk safhası başladığında kriz yöneticisi krizin çözümü için doğrudan ve uygun kontrol mekanizmalarını kavramalıdır. Yöneticiler genellikle krizin had ve kronik safhalarıyla ilgilenirken bu dönemi nasıl en hızlı şekilde atlatır ve bir daha krize yakalanmam diye düşünebilir.

4. TAM ZAMANINDA ÜRETİM SİSTEMİ (JUST IN TIME)

Küresel rekabet ortamının yarattığı değişim, üretim teknolojilerini önemli derecede etkilemiştir. Bu değişim ortamında, işletmelerin sürekli olarak daha düşük maliyetle üretme ve kaliteyi yükseltme ihtiyaçlarını karşılamaktan başka seçenekleri kalmamıştır. İşletmelerin hedefi, bahsedilen bu ortamda üretilen malı dünyada aynı malı üreten başka işletmelerden daha kaliteli ve söz konusu malı üreten rakiplerine karşı rekabet gücünü arttıracak bir şekilde daha ucuza üretmektir (Firuzan, 2004:43). Daha düşük maliyetle üretme ve kaliteyi yükseltme zorluğunun sonucunda maliyet yönetimi yaklaşımlarından tam zamanında üretim sistemi ortaya çıkmıştır.

Tam Zamanında Üretim Sistemi, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonların kıt kaynak, yetersiz işgücü ve yetersiz sermaye nedeniyle ekonomik varlıklarını devam ettirmeleri için ellerindeki kıt kaynakları en verimli şekilde kullanmayı öğrenme zorunluluklarıyla ortaya çıkmıştır. Tam Zamanında Üretim felsefesinin ortaya çıkışında söz konusu bu ihtiyaçlar önemli rol oynamıştır (Barın, <https://www.mmo.org.tr/sites/default/files/B23>).

Tam Zamanında Üretim Sistemi bir felsefe ya da yönetim tarzı olarak da ifade edilmektedir. Fakat bunların ötesinde Tam Zamanında Üretim Sistemini bir üretim sistemi olarak tanımlamak daha doğru olacaktır (Özkan ve Esmeray, 2002:130).

4.1. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Tanımı

Tam zamanında üretim, işletmenin sıfır hata ve stok hedeflerine ulaşmada az sayıda satıcıdan yüksek kaliteli ürünlerin küçük miktarlarda ve zamanında teslimini zorunlu kılan bir yaklaşım

veya üretim stratejisidir. Tam zamanında üretim, üretim sürecinde üretimin geliştirilmesini ve maliyetlerin azaltılmasını sürekli kılacak şekilde gereksiz unsurların ve işlemlerin elimine edilmesini öngören üretim felsefesidir. Bir diğer tanımla tam zamanında üretim, gerekli yerde gerekli malzemeyi bulundurmaya amaçlayan malzeme hareketleridir (Erol, 2008:199).

Günümüzde bir işletme özellikle kriz dönemlerinde mümkün olduğunca stoksuz çalışabilmeyi amaçlamak zorundadır (Akyazı, 2015:208). Amaç, ürettiğini satabilen işletme değil, satabileceğini üreten işletme olmalıdır (Yamak, 2007:215).

Tam zamanında üretim, işletmenin hem satın alma hem üretim hem de dağıtım fonksiyonları olmak üzere bütün fonksiyonlarına uygulanmakta olan bir sistemdir. Tam zamanında üretimin temel felsefesi; bir mal ya da hizmette katma değer yaratmayan bütün faaliyetlerde azaltma veya çıkartma olmaktadır. Aynı zamanda katma değeri yüksek olan malların kalitesi esas alınmaktadır ve kusurlu olan malları düzeltmek yerine tamamen üretim sürecinden çıkarmak ve bu yolla üretim faaliyetlerindeki verimliliği arttırmak bir diğer felsefesi olmaktadır (Titiz ve Çetin, 2000:126).

Tam zamanında üretim sisteminde üretim sürecine değer katmayan unsurların bertaraf edilmesi konusunda üretim sürecinde gerekli malzemenin gerektiği kadar üretilmesi de önemli olmaktadır. Tam zamanında üretim sisteminde, üretim sürecinde söz konusu malzeme ihtiyaç duyulduğu kadar üretilmektedir. Her bir üretim aşamasında hangi malzemenin ne kadar üretileceği bir sonraki üretim aşamasındaki ihtiyaca göre belirlenmekte ve üretilmektedir. Yani bir önceki üretim aşamasında, bir sonraki üretim aşamasında söz konusu malzemeye ihtiyaç duyulduğu kadar üretilir (Soyuer,1999:155).

İşletmeler, tam zamanında üretim yaklaşımıyla beraber amaçları doğrultusunda, işletme faaliyetlerinde verimlilik ve başarı sağlayabilmektedir. Söz konusu başarı, üretimlerinde etkinlik, üretim maliyetlerinde azalma, kalite kontrolü ve iyileştirme, planlama ve kontrol çalışmaları yolu ile maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesinin iyileştirilmesi olarak ifade edilmektedir (Alkan, 2001:185).

Tam zamanında üretim sisteminin pek çok başka avantajı da bulunmaktadır. Bu avantajlar, işletme çalışanları arasındaki çalışma ilişkilerinin gelişmesi, tedarikçilerle daha güçlü ve daha güvenilir çalışma ilişkilerinin kurulması, daha yüksek kar ve tüketicilerin tatmin seviyelerinin yükselmesi olarak ifade edilmektedir (Cheng ve Podolsky,1996:12).

4.2. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Amaçları

Tam zamanında üretim sisteminin sıfır hata ve sıfır israf olmak üzere iki temel amacının yanında diğer amaçları da şu şekilde açıklanabilir (Erol,2008:199):

- Bütün alanlarda özellikle mamul tasarımında sürekli gelişmeyi amaçlamak ve mamul tasarımında maliyetlerin kontrolünü sağlamak,
- Üretim sürecini kolaylaştırmak,
- Çalışanların katılımını sağlamak,
- Stok bulundurma maliyetlerini minimize etmek, gereksiz stokları ortadan kaldırmak ve toplam verimlilik ve de yatırım geliri oranını arttırmak,
- Düşük maliyetli ve kaliteli mal üretimi,
- Verimsizliklerin ortadan kaldırılması,
- Savurganlığı ve kaçağı elimine etmek,
- Tam zamanında üretim sistemi, düşük maliyet ve yüksek verimliliği sağladığı için tercih edilen sistemdir.

5. SONUÇ

Ülkemizde zaman zaman yaşanan ekonomik krizler işletmeleri güç durumlara sokmuş özellikle de küçük işletmeler bundan direkt olarak etkilenmiştir.

Finansal istikrarsızlık son yıllarda dünya ekonomisinin en belirgin özelliği olmuş, kısa dönemler halinde ortaya çıkan krizler özellikle gelişmekte olan ülkelerin reel ekonomileri üzerinde kalıcı etkiler bırakmaktadır. Ekonomik krizlerin günümüzdeki etkileri finansal piyasalarda, gerçek etkisi ise reel kesimde ortaya çıkmaktadır.

Küreselleşen ve dolayısıyla artan rekabetin olduğu düzende işletmeler için düşük maliyet ve yüksek kalitede üretim önemini gün geçtikçe arttırmaktadır. Bir üretim sistemi olarak nitelenen tam zamanında üretim sistemi maliyeti oluşturan etkenleri azaltma konusuna önem vermekte ve maliyetleri azaltıcı opsiyonlar sunmaktadır.

Tam zamanında üretim sistemi gerek gerekli zamanda gerekli miktarda üretim ve dağıtım misyonu ile gerek sıfır hata amacıyla işletmelerin maliyetlerini düşürmekte ve yine işletmenin verimliliğini arttırmaktadır. Bu sayede işletmeler buldukları piyasada rekabet edilebilirliklerini arttırmaktadır.

Tam zamanında üretim sisteminin düşük maliyetli ve yüksek verimlilikte mal üretme imkanı sağlaması nedeniyle işletmelerin tercih ettiği bir sistemdir.

Ekonomik kriz dönemlerinde zor durumda kalan işletmenin varlığını sürdürebilmesi için kaliteyi düşürmeden fiyatları düşürme, kendi içerisinde küçülmeye gitme yanında özellikle üretim işletmelerinin çağdaş maliyetleme tekniklerini kullanması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Apak, S. (2009). "1929 ve 2008 Krizlerinin Karşılaştırılması" Dünya ve Türkiye Örneği, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak 2009.
- Akgüç, Ö. (1994). "Finansal Yönetim" 6.Baskı, Muhasebe Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- Aktan, C. & Şen, H. (2001). "Ekonomik Kriz: Nedenleri ve Çözüm Önerileri" Yeni Türkiye Ekonomik Kriz Özel Sayısı, Cilt: 5.
- Akyazı, A. (2015). "Finansal Kriz Dönemlerinde Mikro Ekonomik Politikalar: Basın İşlemleri Üzerine Bir Araştırma" Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, Cilt:11, Sayı:43.
- Alkan, H. (2001). "İşletme Başarısında Maliyet Yönetiminin Rolü ve Maliyet Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar" Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Sayı:2.
- Ayrıçay, Y. (2010). "Ekonomik Krizin Sanayi Kuruluşları Üzerine Etkisi: İşletme Finansına İlişkin Bir Çalışma" Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 14, Sayı:1.
- Barın, İ. ("Tam Zamanında Üretim Sisteminin Tanıtımı ve Bazı Ülkelerdeki Uygulamalarının İncelenmesi", <https://www.mmo.org.tr/sites/default/files/B23>, Erişim Tarihi: 28.02.2019.
- Biçer, T. (2008). "Yönetmeyi Yönetememek" Kobi Efor, Kasım.
- Cheng, T.C.E & Podolsky, S. (1996). "Just-in-Time Manufacturing", 2. Baskı, Chapman&Hall Yayınları, London.
- Çarıkcı, H. İ. (2001). "İşletme Yöneticilerinin Kriz Dönemine Yönelik Stratejik Düşünme Nedenleri", Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı:1.
- Çetin, H. (2009). "Kriz yönetimi Ve İşlemler Açısından Alınacak Önlemler", 6.Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, Avcı Ofset Basımevi, İstanbul.
- Daştan, D. A. (2009). "Ekonomik Kriz Dönemlerinde Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerdeki Rolü ve Kriz Yönetimine Katkısı", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Yıl.9 Sayı:28.
- Erol, M. (2010). "Ekonomik Kriz ve Kobiler", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Haziran.
- Erol, M. (2008). "Maliyet Muhasebesi", Orion Yayınları, Ankara.

- Firuzan, E. (2004). "Tam Zamanında Üretim Sisteminin Bir İşletmede Uygulanması", Yönetim ve Ekonomi Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:11, Sayı:2.
- Özkan, A. & Esmeray, M. (2002). "Bir Maliyet Kontrol Sistemi Olarak JIT Üretim Sistemi ve Muhasebe Uygulamaları", Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 3, Sayı:1.
- Soyuer, H. (1999). "Tam Zamanında Üretim Sistemlerinin Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Uygulanma Koşulları", Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:1, Sayı:2.
- Titiz, İ. & Çetin, C. (2000). "Karar Almada Geleneksel Maliyet Yönetimi Yaklaşımında Yaşanan Gelişmeler ve Stratejik Maliyet Yönetimi", Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF Dergisi, Cilt:5, Sayı:2.
- Yamak, O. (2007). "Üretim Yönetimi" I. Baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- William, C. and Sons. (1986). "Colins English Dictionary", Colins Co. Ltd. Şti, London.